

Tázací zájmena

Wer, was, welcher a was für ein

Pomocí tázacích zájmen pokládáme otázky. Tázací zájmena v těchto větách nahrazují podstatná jména (osoby, zvířata, věci) nebo také přídavná jména a příslovce na které se ptáme. Jednoduše řečeno se jedná o česká slova jako: Kdo, Co, Který, Jaký, Čí. V němčině jim budou odpovídat slavné pojmy, které jsou povědomé každému, kdo strávil v němčině jen chvilku: wer, was, welcher, was für ein. Zajímavým úkazem je například slovíčko wessen, které je druhým pádem od wer (vysvětlíme si), ale největší studentovo dilema bude v tomto tématu skloňování a správné používání pojmů welcher, welche, welches a was für ein/eine/einen.

Obsah

1. kdo - wer
2. co - was
3. který, která, které - welcher, welche, welches
4. jaký, jaká, jaké - was für ein, was für eine
5. Was für ein- vs welcher

kdo - wer

Wer znamená německy kdo:

- ▶ **Wer** ist das? **Kdo** to je?
- ▶ **Wer** hat das gemacht? **Kdo** to udělal?

Pro náš němčináře je důležité si uvědomit, že se **skloňuje!** Ale to němčině nevyčítejte, dělá to i čeština.

Pád	Základní tvar	Příklad	Překlad
1. pád	Wer (kdo)	Wer kommt heute?	Kdo dnes přijde?
2. pád	Wessen (čí)	Wessen Buch ist das?	Čí je ta kniha?
3. pád	Wem (komu)	Wem hast du geholfen?	Komu jsi pomohl?
4. pád	Wen (Koho)	Wen hast du gesehen?	Koho jsi viděl?

Tip: jako spousta podobných gramatik v němčině, i zde kopírují koncovky tázacího zájmena wer určitý člen mužského rodu - der.

der	wer
des	wessen
dem	wem
den	wen

Zvláštním útvarem je zde slovíčko **wessen**. To se překládá do češtiny jako **čí**. Když jako Čech přemýšlíte nad slovíčkem **čí** a někdo by se vás zeptal na frekventovanost tohoto slovíčka ve vašem jazyce, pravděpodobně byste řekli: "Slovíčko **čí** používáme přeci pořád!" A měli byste pravdu. **Čí** to je - se ptáme pořád.

*"Nevím jak je to možné, ale já slovíčko wessen **slyšel** během šesti let v Německu jen jednou jedinkrát "*

Jak tedy říkají Němci: Čí to je?

Jednoduše: **Von wem ist das?** Dovedu si představit, že slovíčko wessen může být regionálně podmíněné a budu rád, když mi napíšete dole do komentářů, jakou zkušenost máte s tímto slovíčkem vy. Praktický pojem je také fráze **Wem gehört das?** Komu to patří? nebo **Ist das deins?** Je to tvoje?

Cvičení 1 - skloňování wer

odkaz: <https://learningapps.org/watch?v=pedxu5dnt24>

co - was

Německé tázací zájmeno was odpovídá českému co:

- ▶ **Was** machst du? **Co** děláš
- ▶ Ich habe keine Ahnung, **was** das war. Nemám tušení, **co** to bylo.

Toto slovíčko a jeho používání je velmi intuitivní a odpovídá v drtivé míře tomu, jak ho používáme my.

- ▶ Was ist das? Co to je?
- ▶ Was hast du wieder vergessen? Co jsi zase zapomněl?
- ▶ Es gibt etwas, was du wissen solltest. Je něco, co bys měl vědět.
- ▶ Er sagte, was er dachte.

Právě v poslední větě (Er sagte, was er dachte) se was chová jako tzv. vztažné zájmeno. To nám ale může být úplně jedno, uvádím to pouze pro úplnost. Pro nás je důležité, že se i v těchto případech chová (pro nás intuitivně) jako české co:

Zajímavé případy užití slovíčka was:

Irgendwas - cokoli, víc neurčité etwas

Wenn du **irgendwas** brauchst, lass es mich wissen. Když budeš **cokoliv** potřebovat, dej mi vědět.

Er hat gestern Abend **irgendwas** seltsames gemacht. Včera večer udělal **něco** zvláštního.

Was auch immer - ať už cokoli, ať je to jak chce

Was auch immer passiert, ich werde immer für dich da sein. Ať už se stane cokoliv, vždy budu při tobě.

Idiomatická spojení

Was ist los? Co se děje?

Was geht ab? Co je? Jaká?

Was soll das? Co to má znamenat? Co to má být?

Důraz, překvapení

Was für ein schöner Tag! Jaký to krásný den!

Was für eine Idee! No to je teda nápad!

Was für eine Scheißidee. No to byl zas nápad za všechny prachy.

Was jako což

Er hat den Test bestanden, **was** mich überrascht hat. On složil ten test, **což** mě překvapilo.

Ich habe das Auto gekauft, **was** eine gute Entscheidung war. Koupil jsem to auto, **což** bylo dobré rozhodnutí.

Tip: Das ist der Mann, **mit dem** ich gesprochen habe. To je ten muž, co jsem s ním mluvil.

I když používání německého was je velmi intuitivní, nebude to fungovat ve 100% případech, tak jak to vidíme právě v této větě → muž, co jsem s ním mluvil → tedy spisovně s kterým jsem mluvil → **mit dem** ich gesprochen habe.

který, která, které - welcher, welche, welches

Slovíčko welch- používáme při **rozhodnutí/výběr z konkrétních možností**. Jelikož se tedy ptáme na konkrétní věc, následuje v němčině po otázce s welch- **odpověď s určitým členem**.

Stojíme na parkovišti, na kterém jsou tři auta. Máme před sebou tedy konkrétní výběr → bude následovat otázka s welch- a odpověď s určitým členem:

- ▶ **Welches** Auto gehört dir? Der Porsche, der BMW oder der Volkswagen?
- ▶ **Der** Porsche natürlich.

Skloňování

Jak už jste si možná všimli, tázací zájmeno welcher/welche/welches musíme **skloňovat**. A to nejen podle rodu, ale i podle pádu. Tedy jinými slovy - **jako určitý člen!**

Pád	Mužský rod (der)	Ženský rod (die)	Střední rod (das)	Množné číslo (die)
1. pád	der/welcher	die/welche	das/welches	die/welche
2. pád	des/welches	der/welcher	des/welches	der/welcher
3. pád	dem/welchem	der/welcher	dem/welchem	den/welchen
4. pád	den/welchen	die/welche	das/welches	die/welche

Tip: Uvědomění si spojitosti mezi welch- a určitého členu je velmi efektivní a troufnu si říct i jednoduchá pomůcka. Jinými slovy: v situaci, kde bychom běžně použili určitý člen, použijeme při otázce welch-.

Cvičení 2 - skloňování welch-

odkaz: <https://learningapps.org/watch?v=p2h6gkbfk24>

jaký, jaká, jaké - was für ein, was für eine

Was für ein používáme při **rozhodnutí/výběru z obecných možností**. Na otázku s was für ein typicky následuje odpověď s **neurčitým členem**.

Stojíme na parkovišti tentokrát jednoho autobazaru. Přichází k nám majitel a my mu říkáme, že chceme koupit auto. Žádné konkrétní nemáme na mysli.

- ▶ Ich will ein Auto kaufen.
- ▶ **Was für ein** Auto möchten Sie?
- ▶ Ich denke **ein** großes Auto für meine Familie.

Skloňování

Stejně jako tomu bylo u *welch-* skloňujeme i tázací zájmeno *was für ein*. Základ *was für* se nemění, neurčitý člen *ein* se přirozeně skloňuje tak, jak bychom skloňovali neurčité členy. To zároveň znamená, že **v množné čísle *ein* nedáváme!**

Pád	Mužský rod (der)	Ženský rod (die)	Střední rod (das)	Množné číslo (die)
1. pád	was für ein	was für eine	was für ein	-
2. pád	was für eines	was für einer	was für eines	-
3. pád	was für einem	was für einer	was für einem	-
4. pád	was für einen	was für eine	was für ein	-

Was für a množné číslo - realita?

Jelikož množné číslo nemá neurčitý člen, tvoří se množné číslo pouze pomocí **was für**.

- ▶ Was für Teesorten haben Sie? Jaké máte druhy čajů?

Na *was für ein* v množném čísle narazíme v němčině zřídka. Je jako tetřev ve volné přírodě.

Wie jako obdoba *was für ein*

Někdy můžeme v němčině slyšet (speciálně v hovorové řeči) věty jako **Wie ist sie** nebo **Wie ist deine Mutter**. Tyto věty můžou znamenat **2 rozdílné věci**, záleží na kontextu a to:

- a) Jak se někdo má
- b) Jaký je (máme na mysli jeho povahu, charakter)

- ▶ Wie ist dein Freund? Jak se má tvůj kamarád? Jaký je?
- ▶ Wie ist deine Mutter? Jak se má tvoje máma? Jaká je tvoje máma?
- ▶ Wie ist sie so? Jak se má? Jaká vlastně je?

- ▶ Wie ist das Wetter heute? Jaké je dnes počasí? (zde máme na výběr přirozeně jen jeden překlad)

Was für ein, was für eine jako "co za"

Někdy nám was für ein- funguje jako výraz překvapení, pochvaly. Toto téma už bylo zmíněno v kapitole s was - zajímavé případy užití.

Příklad: Nevěsta vchází do dveří a my naráz spatříme její krásné šaty.

- ▶ Was für ein Kleid! No to jsou teda šaty!

Was für ein- můžeme takto použít i v negativním kontextu, např.

- ▶ Was für eine Scheißidee war das. No to byl teda pěkně nahovno nápad.

Cvičení 3 - skloňování was für ein-

odkaz: <https://learningapps.org/watch?v=p7i6kpr6j24>

Was für ein- vs welcher-

Určitý problém představuje v němčině pro studenty (ale i pro rodilé mluvčí) to, kdy použít správně was für ein- a kdy welcher-. Tato gramatika není žádným zásadním pilířem o kterou by se němčina opírala a jedná se spíše o kosmetickou záležitost. My už jsme si několik pravidel zmínili:

1. Welche → **konkrétní výběr** (mám před sebou tři bundy a vybírám), Was für ein → vcházím do obchodu a chci **nějakou** bundu.
2. Po otázce s Welche následuje v odpovědi typicky určitý člen. Po otázce s **Was für ein** následuje v odpovědi typicky **neurčitý člen**.
3. Welche- překládáme do češtiny nejčastěji jako který, **Was für ein-** je **jaký**

Realita je taková, že v hovorové řeči němčina často inklinuje na stranu s welche-.

Jaké auto řídíš? často Němec vyjádří pomocí Welches Auto fährst du. (i když vhodnější je použití Was für ein Auto fährst du?)

Tip: já osobně se řídím v těchto situacích intuitivně. Nicméně pokud ještě nemáte možnost čerpat z intuice mám pro vás jednoduchou radu: tam kde byste jako Češi nebo Slováci řekli který - tam

dávejte welcher. A kde byste **dali ve vašem jazyku jaký, dejte v němčině was für ein-**.

Cvičení 4 - Welch- nebo was für ein-?

odkaz: <https://learningapps.org/watch?v=pjmukt0t524>

Jakou máte velikost? Welche Größe haben Sie? (ČR říká jakou, DE kterou)

<https://jazykyprobohemy.cz/>